

Człowiek legasteniczny przy wysokiej i przeciętnej inteligencji odbiera swoje otoczenie częściowo inaczej. Na skutek osłabionej sprawności spostrzegania w stosunku do człowieka nie dotkniętego legastenią uwaga jego spada gdy natrafia on na symbole takie jak litery czy cyfry. Przez to występują trudności w uczeniu się czytania, pisania czy rachowania.

dr Astrid Kopp-Duller

Każdy kto ma wśród swych przyjaciół legastenika powinien się cieszyć. Legastenicy są bowiem bardzo twórczy posiadają duży talent techniczny – mój komputer ustawiały mi właśnie legasteniczne dzieci – i okazywały wiele cierpliwości, aby mi wszystko dokładnie wytłumaczyć. Każdy legastenik ma mocno ugruntowane poczucie sprawiedliwości. W obecnych czasach uważam to za ważną cechę i cieszę się, że są tacy ludzie. Legastenik to drogi przyjaciel na całe życie.

Często myli się legastenię z trudnościami w czytaniu i pisaniu. W rzeczywistości istnieją różnice szczególnie przy pracy dydaktycznej.

Spróbujmy ukazać te różnice.

Trudności w czytaniu i pisaniu mogą mieć podłoże psychiczne, fizyczne lub rodzinne. Wpływają na nie metody nauczania, deficyty w nauce i słabe uzdolnienie. Legastenia natomiast uwarunkowana jest genetycznie, więc skłonność do niej występuje już przy narodzinach dziecka. Czy i jak te skłonności rozwiną się w poszczególnych przypadkach zależy od otoczenia. Jeśli człowiekowi legastenicznemu stawia się odpowiednie wymagania nie uwidocznią się nigdy trudności w szkole.

Ważne jest aby wcześniej rozpoznać legastenię. Wiele symptomów widocznych jest już w wieku przedszkolnym. Faza raczkowania jest bardzo ważna w rozwoju koordynacji pisania i czytania. U wielu legasteników zauważa się brak tej fazy rozwojowej. Są to tak zwani „pełzacze” czołgający się przeważnie do tyłu lub w bok. U takich dzieci ważna jest obserwacja w celu stwierdzenia czy istnieją też inne objawy legastenu. Ponieważ legastenia uwarunkowana jest genetycznie ważna jest obserwacja w tym kierunku jeżeli któreś z rodziców lub ktoś w rodzinie cierpi na tę przypadłość. Przy problemach w czytaniu, pisaniu lub rachowaniu występujących po rozpoczęciu nauki w szkole należy szczególnie szybko rozpoznać przyczyny, by nie tracić cennego czasu. Zwiększenie intensywności ćwiczenia nie przynosi zazwyczaj oczekiwanych rezultatów – ale prowadzi do frustracji u dziecka i całej rodziny. Tak nie musi i oczywiście nie powinno być.

Wiemy, że legastenia nie jest chorobą ani upośledzeniem, że legasteniczne dzieci nie są głupie ani leniwe. Jestem trenerem legastenu i wiele matek i dzieci szuka u mnie pomocy. Przy zastosowaniu testu komputerowego, lub innych metod i zabaw przede wszystkim u dzieci małych, które nie umieją posługiwać się komputerem można w krótkim czasie stwierdzić różnice percepcji zmysłowej u dziecka i stwierdzić które z nich wymagają treningu.

Pierwsza część testu poświęcona jest umiejętności skupiania uwagi. Druga obszernemu tematowi odbierania bodźców zmysłowych koniecznych przy pisaniu, czytaniu i rachowaniu.

To są:

Różnicowanie optyczne – umiejętność rozpoznawania takich samych elementów i rozdzielania ich

Pamięć optyczna – umiejętność zapamiętania zaobserwowanego obrazu i odtworzenia go w odpowiedniej chwili

Seryjność optyczna - umiejętność systematyzowania wrażeń optycznych

Różnicowanie akustyczne – wyławianie z usłyszanego tekstu słów i rozróżnianie podobnych wyrazów

Pamięć akustyczna – słyszane zapamiętać i odtworzyć w odpowiedniej chwili

Seryjność akustyczna – rozróżnianie kolejności występowania wyrazów w słyszonym zdaniu

Orientacja przestrzenna – umiejętność szacunkowego określania czasu, wielkości i pojemności

Schemat ciała – umiejętność rozróżniania stron własnego ciała (prawa, lewa)

Po ocenie testu stwierdzone jest które sprawności zmysłowe wymagają odpowiedniego treningu. Mowa tutaj o legastenii pierwotnej. Jeżeli natomiast poprzez stawianie dzieciom wygórowanych wymagań i niezrozumienie przekroczy się pewne granice co znajdzie odbicie w zachowaniu – mamy do czynienia z legastenią wtórną, którą dużo trudniej usunąć niż legastenię pierwotną. Dlatego tak ważna jest reakcja i celowa pomoc już przy pierwszych zauważonych symptomach legastenii. Dzieci potrzebują pozytywnych przeżyć i szybkich sukcesów. Nie chcemy mieć chorych, załamanych i nie wierzących w siebie dzieci. Szczególnie ważna jest współpraca pomiędzy domem rodzinnym, nauczycielem i trenerem legastenii. Gdyż nie można czynić nauczyciela osobą jedynie odpowiedzialną za postępy dzieci. Jeżeli zamknie się ten krąg i dziecko zauważy, że nie jest samo z problemem nie dojdzie do zmiany zachowań.

Wypowiedzi takie jak: „ćwicz więcej” albo „jakoś to będzie” nie są tu na miejscu. Pragnę również dodać, że są nauczyciele bardzo zaangażowani, ale zdarzają się i tacy, którzy pytają czy nie wybrałam złego zawodu – bo legastenia nie istnieje – prosiłabym aby to oni przemyśleli sobie swój wybór.

Ważne jest także wyjaśnienie różnicy pomiędzy błędem ortograficznym a błędem percepcji. Dzieci legasteniczne robią głównie błędy spowodowane mylnym spostrzeganiem to znaczy poprzez swoją niewłaściwą percepcję nie są w stanie zauważyć błędu w momencie jego popełnienia. Te błędy odbioru powstają w często stosowanych słowach. Istnieje cały szereg błędów spowodowanych niewłaściwą percepcją:

- podział wyrazów, opuszczenia (geich), dodania (geleich), zmiana kolejności (geilch)
- zamiana optycznie rozróżnialnych liter (dald, Murm)
- zamiana akustycznie rozróżnialnych liter (kleich, Walt)
- rozciągania i błędy ostrości (schwihmen, küsen, faren)
- błędy w zapamiętywaniu (często używane słowa w tekście pisane są różnorodnie (vür, wier, fon)
- kombinacja typologii (schmihmen, dlad)

Pierwotnym problemem legasteników jest fakt, że nie potrafią sterować tokiem swoich myśli przy czytaniu, pisaniu czy rachowaniu. Rozwiązaniem jest wzmaganie uwagi ale również poprawianie percepcji zmysłowej poprzez odpowiedni trening, jak również trening indywidualny błędnej symptomatyki czytania, pisania i rachowania.

Tutaj należy nadmienić również obrazowe rozumienie i zamianę tegoż na stosowanie liter i cyfr. Legasteniek zapamięta to co może dotknąć i zobaczyć przestrzennie. Ważne więc jest też tworzenie grup wyrazów. Gdy mamy słowo (Fahrzeug, Fahrer....) możemy opracować większą grupę wyrazów. Praca z modeliną lub pianką do golenia przynosi efekty. Szczególnie ważna jest również praca z komputerem – dzieciom legastenicznym przychodzi to z łatwością. Program ćwiczeń dopasowany musi być do umiejętności dziecka dlatego tak ważny jest trening indywidualny. Dzieci legasteniczne potrzebują zrozumienia i czasu, wtedy będą na równi z innymi uczyć się czytać, pisać i rachować. Takie dzieci nie wymagają jednak szkoły specjalnej ważne są tylko stała kontrola i obserwacja.

Spróbujmy stworzyć wspólny świat gdzie legasteniczy będą mieli swoje stałe miejsce – bez uprzedzeń. Przysłuchajmy im się lepiej – oni mają nam dużo do powiedzenia – a my możemy się wiele od nich nauczyć.